

27. oktober 2025

UKA2025/7

2026-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq)

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq aappassaaneerinnilluni oqaaseqaataanut qutsavigaarput.

Siullermik oqaatigissavarput Siumumiit 2026-imut ukiunullu missingersuusiorfiusunut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut siullermeerinnilluta oqariartuutigisavut innersuussutigalutigit, aammalu isumaqatigiinniarnermi pingaartitatsinnik kissaatitsinnillu aningaasartalersuiffiginissaat ilanngullugit suliarisimasagut, suminngaanniillu aningaasanik matussuserneqarnissaannik sukumiisumik akisussaassusilimmillu peqqissaarullugu ingerlannikuunerput sulinerput tunngaveqarmat. Siumumiillu isumaqatiginninniarnarit ajunngitsumik, inerititaqarfiulluartumik aammali naaperiaanerit pisariallit pisariaqarsinnaanissaat eqqummaariffigalugu partiitut akisussaassusilittut inerisimasutullu ingerlatsinissamik pinissarput qularutigineqassanngilaq.

Maannalu aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut siullermeerinninnermiit maanna isumaqatiginninniarnarit ingerlasut qanoq inaaruteqartoqarnissaanut pissangalluta ingerlavugut, kissaatimmi amerlasuut qanoq inaaruteqarumaarnersut pissanganartuussammata.

Naalakkersuisut aappassaaneerinninnissamut allannguutissatut siunnersuutigisaat ataatsimiisitaliami amerlanerussuteqartuniit ingerlateqqinnissaannik innersuussuteqarfiusut, eqqummaariffissaqartut Siumumiit isumaqarpugut. Allannguutit tunngaviusumik inatsisimmi "tekniskiusutut" oqaatigineqarsinnaapput soorlu makku:

- Illuliortitsisarnermut aningaasaliissutit 2017-imi 2018-imilu kommuniniit oqartussaaffigineqalersut maanna Naalakkersuisut aqulertussanngulerpaat. Tamatumani ilaatigut misissuinerit ersarissumik takutimmassuk nunaqarfinni isorliunerusunilu illuliortiternernut aningaasaliissutaasaraluartut siunertamut tamatumunnga atorineqartarsimannginneri.
- Naalakkersuisut aammalu Naalagaaffiup tunngaviusumik isumaqatigiissuteqarnerisa malitsigisaanik pisinnaatitsissutit oqaasertaliussat ilanngunneqarneri.
- Neqi A/S kiffartuussinissamik isumaqatigiissusiorfiginissaanut tunngasut kr. 8 mio. nalilik.
- Aningaasanut inatsisissami siullermeerinninnermiit sipaarniarnissat ilaat pissanngitsut, taakkulu inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoqarfirmut tunngasuullutik.

Tassa aningaasanngorlugu imatut isikkoqalerluni: Siullermeerneqarnerani aningaasat kr. 10 mio. sinneruttut partiit isumaqatiginninniussutigissagaat. Naalakkersuisullu allannguutit siunnersuutaat akuerinerisigut qulaani taakkartukkat ilaatigut tunngavigisaannik maanna kr. 600.000,- sinneruttut

partiit kissaataannut arlalippassuarnut aningaasarpassuarnillu naleqartunut taamaallaat atorpeqarsinnaaleqqasut erserluni.

Taamaattumik Siumumiit ersarissumik paaserusunnarpoq Naalakkersuisut isumaqatiginninniarnermut tamatumunnga qanoq aaqqeeriarnissaannut takorluugaqarnersut tusassallugu.

Siumumiit isumaqarpugut kissatitta qanoq aningaasalersorneqarsinnaanerit siunnersuutissaqarfigilluarlutigu aammalu tamakku isumaqatiginninniarnermi apuussimasagut naatsorsuinermit ilaatinneqarnissaat kissaatigigatsigu.

Siumup piumasai - Siumumiit isumaqatiginninniarnermi kissaatigut sulit ingerlakkatsigit oqaatigissavarput, soorlu ilaatigut makkuusut:

- Ingerlatseqatigiiffiit imminnut ilassuuttut kattussuunnissaat pisariaqartoq, soorlu NunaGreen A/S Nukissisorfiillu kattutsinneqassasut. Illuut a/s INI a/s-imut ilanngutitinneqassasoq kiisalu Sikuki Harbour a/s Royal Arctic Line a/s-imut ilanngutitinneqassasoq.
- Qaarsuni talittarfiliornissamut pilersarusiorlugit aallartinnissaannut aningaasaliissuteqarnissaq. Tamatumallu ilutigisaanik Uummannami taliffaqarnermut ataqatigiittumik aaqqiiviginissaa pingaaruteqarpoq. Kiisalu sinerissami talittarfiit arlallit iluarsartuunnissaat pisariaqavissorpoq, soorlu Kangaamiuni, Aasianni, Sisimiunilu eqqarsaatigalugit.
- Tasiilami erngup nukinganik annertusaanissamut tunngasoq.
- Timersoqatigiiffiit kattuffiata timimik aalatitsinerunissaannut suliniutit tapersersornissaat.
- Nipilersortartunut kiisalu kalaallit atuakkiortut tapersorneqarnerinut aningaasaleeqqinnissat pitsanngorsaavigneqassasut.
- Nioqqutissat akiisa misissuiffigineqarnissaat ingerlanneqassasoq, minnerunngitsumik nunaqarfinni isorliunerusuni pisiassat eqqarsaatigalugit.
- Oqartussaaffiit Naalagaaffimmiit tiguortornissaat pillugu tigussaasumik pilersarusiorfiginissaat nammineq oqartussaanerulernissarput pisuussutittalu nunatsinni nalittorsarnerunissaat qulakkeerniarlugu sulineq aallartissinnaanngoqqullugit.
- Aalisagartassiissutit tamakkerlugit qallorneqarnissaat pisariaqarpoq, aningaasalersugassat pisariallit aalisarnermit isertitaniit matussusersinnaaqqullugit.

Siumumiit isumaqarpugut isumaqatiginninniarnerni ingerlanneqartuni aamma makkua aningaasaliiffigineqartarsimasut maanna ilanngaaffigineqarsimasut nutaamik nalilersorneqartariaqartut isumaqatiginninniarnerni ingerlateqqinnerini. Tassalu nunatsinni imartatsinniit annerpaamik inuussutissarsiorpugut kisiannili illuani Imarsiornermut ilinniartimmut aningaasaliissutit ilanngaaffigineqarsimanerat tulluanngitsoq isumaqarpugut.

Taamatuttaaq Siumumiit isumaqarpugut kalaaleqaterpassuagut naqinnernik ilisarinnissinnaanngitsut amerlammata immikkut iliuuseqarfiginissaat pisariaqartoq. Tamatumanilu soorlu Knud Rasmussenip Højskolia suleqatigalugu ilinniartitsinerit aammalu pikkorissaanerit ingerlanneqarsinnaanerit Siumut isumaqarpoq.

Siumumiit aamma maluginiarparput ukiuni missingersuusiorfiusuni Timersornermut aningaasaliissutit appariartortinneqarlutik aallartinniarneqarnerat tulluartaunngitsoq. Tassami nunarsuarmi aalanerulernissarput 2030-imi anguniarutsigu kiisalu pualaneruleraluttuinnarnerput akiussagutsigu suliniutit taamaattut ilumut pissusissamisoornersut nalilersoqqissaarneqartariaqarmata.

Siumumiillu aamma isumaqarpugut konto pingaarnermi 40.95.01 Timersoqatigiiffiit katersiniaasarnernut tapersiisinnaanerit t.kr. 374-iusut t.kr. 600-imut pisariaqartoq.

Siumumiillu aamma maluginiarparput ukiuni kingullerni inuusuttunut inissiat nunaqarfinni arlalinni sanaartorneqarnissaat aningaasanut inatsimmi siorna isumaqatigiissutaasimasut maanna ersinnginnerat akuersaarneqarsinnaanngitsoq. Isumaqatigiissummimi Alluitsup paani, Kuummiuni, Itillimi, Saattuni, Paamiuni kiisalu Attumi suliaqartoqarnissaa isumaqatigiissutaanikuummat. Taakkulu pillugit Naalakkersuisut suliniutinut taakkununga sumut killinnerinik paasisaqarfigerusuppagut, Siumumiit isumaqaratta nunaqarfinni isorliunerusunilu sanaartornissat pisariallit ingerlanneqartariaqartut.

Siumut isumaqarpoq immitsinnut aallaavigaluta sulinerit ersarinnerulersinneqartariaqartut. Kalaallisut oqaatsitta sallerpaatut pisortatigoortuunerat inatsimmi allassimasoq piviusumik ingerlanneqalernissaa Siumup kissaatigaa. Taamaattumik allaffissornerujussuaq marloqiusamillu sulisimanerput ukiorpassuarni ileqqunngortinneqarsimasoq mumisissallugu sulinerput ersarinnerulertariaqalerpoq.

Aalisarneq – siullermeerinninnermi ersarissumik Siumumiit ujartorpagut aalisagartassiissutitta tamakkiisuusumik qallorneqarnissaat pisariaqarlunnartoq, nunatta aningaasaqarneranut iluaqutaqqullugit. Taamaattumillu apeqqutigatsigit nunatta kitaata avataani qalerallit saarulliillu pisassiissutit siammarnissaannut suliaq sumut killinnersoq pillugu. Tamannalu aalisarnermut piniarnermullu Naalakkersuisoqarfimmiit allakkatigut akissutigineqassasoq neriorsorneqaratta. Oqaatigissavaralu ulloq manna tikillugu allakkatigut sulik akissutininik Siumumut apuuttoqarnikuunngimmat.

Nuannaarutigeqaarpullu ippassaaninguakkunni paasigatsigu kitaata avataani ukioq manna sarullittassiissutit 10.000 tonsimik ilaqqinneqarnerat Naalakkersuisut aaliangersimammasuk. Kisiannili naak qalerallit pisassiissutaasussat?

Siumumiit isumaqarpugut immitsinnut pilersornerput annertusartariaqarippat. Piniartut neqissaqarniarnikkut uatsinnut sinerissamullu pilersueqataasinnaanissaat aqutissiuuttariaqarparput. Taamaaliunngikkuttami kukkukuuqqanut puulukillu neqaanik nerisarnerujussuaq ajorsarfigissagatsigu: Siumut tamatumunnga pinnginnissatta qulakkeernissaanut ilungersussaaq, aalisartut piniartut savaatillillu illersorneqarnissaat immitsinnullu pilersornerunissarput pingaartikkatsigu.

Periarfissarlu manna iluatsillugu aamma Siumumiit aalisarnermut inatsisip atuutilernerata malitsigisaanik nalunaarutit pisariallit assorujussuaq utaqqikatappagut. Soorlu inuttaqarnermut nalunaarut kalaallinik nunaqavissunik atuinerunissamik malitseqartussaq (60/40-miit 90/10-mut

siullertut ikaarsaarnissaq), kiisalu akuersissuteqarnermut nalunaarut aalisartut 29-leereersimasut akuersissuteqalersinnaanissaannut imalik sumut killippa?

Inissiat aamma sanaartorneq – Siumumiit isumaqarpugut sineriak tamakkerlugu sanaartornerit ingerlanneqarnissaat pisariaqartoq. Tamatumani siullermeerinnilluta oqaaseqatigut innersuussutigalugit aammalu inuusuttunut inissiat qulaani eqqaariikkagut eqqaasitsissutigalugit, isumaqarpugut maanna aappassaaneerinninnissami pingaaruteqartoq oqaatigissallugu inissianik attartortitsisarneq pillugu annertusisamik qulaajaasoqarnissaa pisiaqalersoq. Tassami tupinnarsigaluttuinnarput inissiani attartortitsisarnermut akit. Soorlu maani Nuummi inissaaleqiffiusumi annertoorujussuarmik illuutitik attartortitsisarneq akisoorujussuaq aningaasannanniapiluffiullunilusoq ippoq. Inissianillu pisiortorsimasorpassuit nunatta avataani najugalerlutik maani soorlu kalaaleqaterpassuatsinniit allaat SIK malillugu sulisartorpassuarniit akissarsiakkaajunngikkaluartuniit annertoorujussuarmik akilersueqataaffigineqartumik inissianik attartortitsisarnikkut aningaasannanniapiluttoqartutullusoq innera Siumumiit piaartumik inatsisitigut aaqqiiviginiarlugu suliaqartariaqalersoq isumaqarpugut. Taamaattumik akileraartarnikkut aammalu inissianik attartortitsisarnermut tunngasunik qanoq iliortoqarsinnaanera tunngavigalugu qulaajaanissamik suliaqartoqartariaqartoq Siumut isumaqarpoq.

Peqqinnissaqarfik – Siumumiit peqqinnissaqarfik pillugu isumaqatiginninniarnissamut nangittumik suleqataanissarput ingerlatissavarput.

Isumaqarpugullu meerartaarsinnaanngitsut meerartaarsinnaanissaannut periarfissiisimanerit qinigaaffiup siuliani aningaasaliiffigineqarsimasut nangittumik ingerlateqqinneqartariaqartut. Isumaqarpugullu IVF/ICSI atorlugu meerartaarniarnierit minnerpaamik arfinileriarluni misiliiffiusarnissaat pisariaqartoq. Ilisimatuussutsikkummi misilittakkat takutimmassuk meerartaarsinnaanermut periarfissat aatsaat tamatumani annertunerpaaffeqartartut. Tassami kaaallit ikiliartornissarput siulittuutigineqarpoq. Taamaattumik meerartaarusuttut meerartaarsinnaanissamut periarfissaat minnerunngitsumillu meeraqarnissap pilerinarnerulersinnissaa Siumumiit pingaarutilerujussusoq isumaqarpugut.

KNi aqputigalugu kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit – tassaapput nunaqarfinnut isorliunerusunut illoqarfinnullu minnerusunut pingaarutilerujussuit. Siumup sorlaqarfiini nunaqarfinni isorliunerusunilu niuernikkut kiffartuussinierit pitsanngorsarnissaannut suleriaqqikkusuppoq. Siumumimmi isumaqarpoq ukialuit matuma siorna kiffartuussinissamut isumaqatigiissutit Pilersuisumut tunngasortai kr. 71 mio. missaaniittarsimasut maanna katillugit kr. 18,5 mio. missanut appartinneqarsimasoq qulaajaaffigineqartariaqartoq. Tassami Pilersuisoqarfinnut kr. 18,5 mio. eqqarsaatigalugu pisiniarfinnut 67-inut agguarutsigu, pisiniarfimmuut ataatsimut agguaqatigiisillu ukiumut isumaqatigiissutigineqartoq t.kr. 276-iussaaq. Taamaattumik Siumumiit isumaqarpugut nunaqarfinnut isorliunerusunut pilersuinikkut aningaasaliissutigineqartartut, qulaajaaffigineqartariaqartut aammalu paasisaqarfiginerusariaqalerippuut pisiniarfiit sorliit aningaasatigut qanoq inisisimanersut, eqqornerusumik annertussusilimmik aningaasaliinissaa anguniarlugu nalilersorsinnaaqqullugu.

Kalaallit Nunaat aningaasatigut unammilligassalik - Ullumikkut aningaasaqarnikkut inissisimanerput ilungersunartoq Siumup ilisimaaraa. Taamaattumik aningaasaliissutit uatsinnut iluaqutaajunnaartut nalilersoqqinnissaat pisariaqarpoq. Assersuutigalugu atorfilittarpassuit Danmarkimi nunanilu allani Namminersorlutik Oqartussat allaffissuatta nunatsinniittut avataanni inissillutik atorfilittat, minnerunngitsumillu ingerlatseqatigiiffiit nammineq pigisatta ataani atorfilittat qassimmita nunatsinnut akileraarutitigut isertitsissutaanngitsorpassuit unittariaqalerput. Ilami eqqortuusinnaanngilaq nunarput akileraarutitigut isertitsissutissaminik pisariaqartitsisoq illuani nunatta avataani sulisunik peqarujoorinissaq. Tamakkulu politikikkut sapiissuseqaraanni piffissalerlugit aaqinneqarsinnaasut Siumup kissaatigissavaa. Tamakku naammalerput aamma unittariaqalertut Siumumiit isumaqarpugut.

Kiisalu aamma Siumumiit isumaqarpugut nunatsinni ullormi siullermi sulileraanni kalaallit nunaanni akileraartussaataaneq inatsisitut piumasaqaataalertariaqartoq, nunatsinnut akileraarnaveersaartartorpassuit unitsinneqartariaqarmata. Nunarpummi aningaasannanniarfiinnartut atorneqassanngilaq aamma nunarput aningaasartuutaanngilluinnarpoq. Akileraartarnikkullu marlunnik suliffeqarsinnaaneq pilerinartunngortittariaqarparput, ilumoorsinnaanngilarmi marlunnik suliffeqarsimagaanni akileraarutitigut “pillarneqarnissamik” sooraneq pilersissallugu. Isumaqarpugullu nuna sanilerisatsinni Islandimi qanoq torrallaasimanerat aamma alakkaamassallugu pissusissamisoortoq.

Nalittorsaaneq - Aalisakkat suliareqqinneqaratik annissortarneri unitsinneqarlutik suliareqqaarlutit pisiareriaannangorlugit suliarisalernissai siunnersuutigaarput. Soorlu siullermeerinninnermi oqaatigigipput inuussutissarsiortunut kalaallinut namminersortunut kallerup inneranut imermullu akikillisaanissat pisariaqarput, illuanilu suliffeqarfissuit mia.-ilikkaanik kaaviiartitaqartut akikillisaavigineqartarnerat unitsinneqartariaqarluni. Siumumiimmi isumaqaratta nunatta pisuussutaanik aningaasarpassuarnik isaatitsisut piumasaqaasersorfiginerunissaat pisariaqalersoq, soorlu nunatta iluani nalittorsaanerit ingerlannissaat eqqarsaatigalugu. Tamatumunngalu peqataanngitsut immikkut akileraarusersuiffigisinnaanissaat eqqartorneqartariaqalersoq, aningaasanik annissuinerit unitsinneqarnissaat siunertaralugu.

Tamakkulu pillugit Siumumiit erinisuppugut inuussutissarsiornermut tunngasunik Naalakkersuisut sulinerannut immersueqataanissatsinnut.

Angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnerit – Inuiaqatigiittut killiffippat imaannaanngeqaaq. Puiorsinnaanngilara Siumut nuna tamakkerlugu 2023-imi Qasigiannguani ataatsimeersuarmat ataqqinaammik ilaasortatta ilaata uatsinnut oqaasi imatukanneq nipeqartut.

“Nunatsinni inuit inersimasut nammineq meeqqaminnik namminerluunniit paarsisinnaajunnaarsimasorpassuit perorsaasinnaanngitsorpassuartullu inissikkiartuaarnerput tupinnarlunilu ajorluinnarpoq. Ilami isigisarpagut timmiaarannguit qupaloraarsunnguit qanoq piaqqaminnut pitsaatigisumik ilungersorlutik perorsaalluartigisut. Uagulluunniit inuit

qupaloraarsunnut ajorsalertut isikkoqarnerput inuiattut imaannaanngitsorujussuarmik killiffeqarnermik takutitsineruvoq. Ajourpoq qanoq aamma taamaattoqarsinnaava.”

Naak uumasut kiisalu inuit assigiinneqqissaartuunerat ilisimagaluarlugu isumaqarpugut oqariartuutit tunngavia assortorneqarsinnaanngitsoq.

Ukiumummi 100 mio.-ilikkaat meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inisinneqartarnerannut atorneqartarnerat annertuallaarujussuarpoq aammalu sulii annikilliarorani. Illuanilu aningaasaliiffigisariaqakkagut qulaani taakkartukkagut akissaqarfiginnginneraqalutigit.

Taamaattumik Siumumiit isumaqarpugut ilaatigut katsorsaariaatsit nunatsinnut tulluurtut iluaqutaasartullu atorneqalernissaat pisariaqalertoq, soorlu aamma tamanna aningaasanut inatsimmi 2025-imut isumaqatigiisummi Naalakkersuisut suliaasaattut allassimasoq. Immitsinnummi aallaavigaluta nunarput ingerlattariaqalerparput.

Inuit sulisinnaalersikkumallugit immikkut ikiorserneqartariaqartunut katsorsarlugit imaluunniit ikiorneqarnerisigut siunissaq ungasinnerusoq isigalugu sulisinnaalersinnaaneranguneqarsinnaasoq Siumup upperivaa. Pilersuisinnaasut amerlisarnerisigut pilersugassat ikilisinneqassapput taamaasilluni siunissami sullissinnaasutigit nunarput tamakkiisumik imminut napatittoq anguneqarsinnaavoq.

Maani nunami pisuussutitsinnik nalittorsaaneq aallartinneqarli. Taamaaliunngitsunullu akileraartitigit kinguneqartitsisinnaaneq eqqartortigu qanoq iliuuseqarfigisinnaanissaa eqqarsaatigalugu, maani innuttaasut atugarissaarnerulernissaat angorusukkatsigu.

Kommunit – Ukiuni kingullerni kommuninut atugassiissutigineqartut eqqarsaatigalugit kommunit assigiinngitsorujussuarmik atugaqaleraluttuinnarnerat isiginngitsuusaaginnarneqarsinnaanngilaq. Kommunit ilaat sinneqartoorujussuarlutik ingerlapput imaallu aningaasatigit ajutoorluinnalersutut inissisimalerlutik allaat akiliisinnajaajunnaalersutut inissikkiartuaartutut isikkoqalerlutik. Tamanna soorunami kommunalbestyrelsini tamakkiisumik akisussaaffigineqartarpoq aammalu aqutsilluarnissamik piumasaqaateqartoq ilisimavarput. Taamaattoq Siumumiit isumaqarpugut annertoorujussuarmik Inatsisartutigoortumik akisussaaffimmik tigummiaqataasugut aammalu isiginngitsuusaaginnarsinnaanngikkipput. Aningaasanummi inatsit aqutugalugu ukiuni arlalinngortuni ukiumoortumik kommuninut tapiissutit iluanni nalimmassaarinnermut aningaasat agguaanneqartartut kommunit ilaannut naligiinnginnerusumik ilungersunartumillu killiffeqarnerannut uagut aamma akisussaaqataasugut.

Siumumiillu isumaqarpugut tulluanngilluinnartoq eqqarsartoqassappat uagut ajunngikkutta ajunngilaq, illuani nunaqqatigit imaannaanngitsorujussuarmik atugaqarnerat isiginngitsuusaaginnarlugulu.

Taamaattumik Siumumiit isumaqarpugut aningaasanut inatsit aqutugalugu ukiumoortumik kommuninut nalimmassaarinnermut atorneqartartut kr. 90 mio. nutaamik naliliiffigineqarnissat pisariaqarlunartoq sineriammi najugaqaannarsinnaaneq timitalimmik illersorneqassappat. Tamatumanilu aamma kommunit nutaamik aaqqissuussivigineqarnissat/agguloqqinnissat ingerlasoq ilanngullugu eqqumaffigineqassasoq.

Anguniakkat iliuuseqarnikkut aatsaat piviusunngortinneqarsinnaapput, aamma nuna tamakkerlugu – illoqarfinni nunaqarfinni isorliunerusunili. Siumumiillu isumaqarpugut pingaarutilerujussuusoq pilersinniarlugit aningaasaliiffiginarneqartut sinerissami pilersinneqartarnissaat.

Naggataatigullu Siumumiit ersarissumik oqaatigissavarput tapiissutinik isumalluuteqarneq qimanneqartariaqalertoq – nunatut aamma inuttut. Ukiumoortumimmi naalagaaffimmiit tapiissutit sinnassaataassanngilluinnartut Siumut isumaqarpoq.

Taamatut oqaaseqarluta Naalakkersuisut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaannut aappassaaneerinninnermut oqaaseqarpugut. Pingajussaaneerneqannginneranilu aningaasaqarnermut akileraartarnermullu ataatsimiisitaliamut ingerlateqqinnissaa innersuussutigalutigu.

Qujanaq.

Erik Jensen
Siumut